

Йордан Радичков

Орници

Трудно е да се изчисли колко много самодейност и колко много любителство мина през главите ни.

То какво ли само не е минавало през тези наши глави! Турско робство, фашизъм, тоталитаризъм, сега – митинги и телевизия. Лесно ли е!

Години наред много новаци и любители се учеха да бръснат върху тези наши глави! Те гледаха на тях както се гледа на модерното земеделие, прилагано в черноземните райони. Трудеха се с убеждението, че колкото повече работят върху главите ни, колкото по-често ги орат и заявяват с любителските си идеи, толкова по-богата реколта от идеи ще събират в обществения хамбар. Смятаха, че след като хамбарът се напълни, ще могат да предложат идеи и на международния пазар. Твърдеше се публично, че международният пазар проявявал много голям интерес.

Справедливо е да се отбележи, че тези любители не жалеа труда си. Нещо повече! В известна степен те дори полагаха усърдие. Дали това усърдие бе користоно или не, не бих могъл да кажа, но мога да потвърдя, че имаше усърдие!

Няма никакво съмнение, че усърдието е похвално нещо. Но има една подробност, която не бива да забравяме – как, къде и в какво сме усърдни. В моя роден Берковски край например не е приложимо усърдието, каквото се прилага в земеделието от черноземните райони на страната. Тук е възможно единствено планинско или полупланинско земеделие.

Истина е, че и при нас има ниви, но тези ниви са в по-голямата си част орници. Къде орани, къде недоорани, къде покрити повече с камънак и с тръни отколкото с орна земя! Може да се каже, че въпреки усилията и труда на цели поколения планинци за опитомяване на тези ниви, те си оставаха диви орници... Трудно прониква ралото в орницата. От ралника непрекъснато излитат искри, защото в браздата ралото среща повече кремъци, отколкото орна земя. Старата Берковска околия ореше тези орници с голяма мъка. Не събираше кой знае каква реколта от тях, но не ги зарязваше. Малко овес, малко къклица, вълча ябълка из овеса, слънчоглед, дребен кукуруз, леща.

Оскъдно раждаха орниците, вярно е, но ми правеше впечатление, че всички са обърнати на юг, все на юг, към слънцето. Ни една орница не гледаше на север, към усойното и към мъртвичавото. Усойното и мъртвичавото са били винаги езически, убежища на зли сили... И християнските оброци подобно на орниците бяха откъм южната страна. Покритите с лишеи каменни знаци, побити в оброците караулеха през всичките сезони, за да показват кои места са християнски, светли и чисти

божии места.

Разказвам това, защото мисля, че и нашите глави донякъде напомнят тези планински и полупланински орници, както и християнските оброци. Скромната педагогика от детските ми и от юношеските години ореше търпеливо тези орници. Също тъй и търпеливо засяваше в тях четмото, писмото, препинателните знаци и таблицата за умножение. Не очакваше, а и не събираше кой знае каква реколта педагогиката в ония военни години. То каква ли и реколта може да се събере от такава скромна сеитба!... Но следеше педагогиката детските глави да са обърнати на юг и все на юг към слънчевото. Тъй както на юг бяха обърнати орниците, оброците и целият беден, бавно опитомяващ се свят.

Не зная кои ще са следващите новаци и любители, които ще се учат да бръснат на нашите глави. Не зная и кои ще бъдат следващите орачи на тези наши бедни орници и какво ще засяват в тях. Гледам, че някои сеячи днес много бързат да сеят, без дори една бразда да са изорали! И сеят с голямо усърдие!... Дали това тяхно усърдие е користоно или не, ми е трудно да кажа, но твърдя, че има усърдие!

КРАЙ

© Йордан Радичков

Източник: Литературен клуб

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11796>]